

Týždeň od 31. augusta do 6. septembra

ZMLUVA A PLÁN

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 24,1–18; 1 Kor 11,23–29; 3Moj 10,1.2; Ezech 36,26–28; 2Moj 25,1–9; 2Moj 31,1–18

ÚVODNÝ TEXT

Keď sa Mojžiš vrátil, vyrozprával ľudu všetky Hospodinove slová a všetky právne ustanovenia. Všetok ľud jednohlasne odpovedal: „Budeme plniť všetko, čo Hospodin povedal.“ (2Moj 24,3)

Ako ich Boh, Stvoriteľ a Vykupiteľ, Hospodin túžil byť so svojím ľudom a prebývať medzi nimi. Stvoril nás, aby sme s Ním mali úzke, dôverné spoločenstvo. Pre medziľudské vzťahy platí, že ak majú byť osobné a pevné, potrebujeme na ich vybudovanie dostatočný čas a často aj úsilie. Podobne je to aj so vzťahom k Bohu. Vzťah s Bohom môže byť povznášajúcou a rastom naplnenou skúsenosťou, podmienkou je však tráviť s Ním čas. V praxi to znamená: študovať Jeho Slovo (Boh hovorí k nám), modliť sa (otvárame Bohu svoje srdce) a svedčiť druhým o Kristovej smrti, zmŕtvychvstaní a návrate (zapájať sa do Božieho poslania). Keď nás Boh požehná, staneme sa sprostredkovateľmi požehnania pre ostatných.

Pozornosť by sme mali sústreďovať na Boha, nie sami na seba (Heb 12,1.2). Keď budeme s Bohom v spojení, On nás môže zmocniť, aby sme nasledovali Jeho učenie, čo sa prejaví poslušnosťou Jeho Slovu. Niet divu, že Kristových nasledovníkov v čase konca Písmo charakterizuje ako ľudí, „ktorí zachovávajú prikázania Božie a vieru v Ježiša“ (Zj 14,12).

Je to naozaj jednoduché: milujeme Boha a výsledkom tejto lásky je poslušnosť, teda život podľa Jeho vôle pre nás.

OSNOVA LEKCIE

Hlavnou témou desiatej lekcie bude ratifikácia zmluvy medzi Bohom a Izraelom na Sinaji, ktorá bola spečatená čítaním Božieho slova a preliatím krvi obete. Následne uvidíme, ako mal vyzeráť život podľa tejto zmluvy v najbližších dňoch a rokoch.

- 2Moj 24,1–8: Potvrdenie zmluvy prostredníctvom Božieho slova a krvi (nedeľa)
- 2Moj 24,9–18: Stretnutie s Bohom na vrchu (pondelok)
- 2Moj 24,3; Ezech 36,26–28: Poslušnosť človeka zmluve ako dar od Boha (utorok)
- 2Moj 25,8.9: Božia túžba prebývať uprostred svojho ľudu (streda)
- 2. Mojžišova 31: Svätýňa a jej symbolika (štvrtok)

KNIHA A KRV

⁴Mojžiš napísal všetky Hospodinove slová. Včasráno vstal a na úpätí vrchu postavil oltár i dvanásť posvätných stĺpov pre dvanásť kmeňov Izraela. ⁵Potom poslal izraelských mládencov, aby priniesli spaľované obety a zabili býčiky na obety spoločenstva na počesť Hospodina. ⁶Mojžiš vzal polovicu krvi a nalial ju do mís; druhou polovicou krvi pokropil oltár. ⁷Potom vzal knihu zmluvy a nahlas z nej čítal ľudu, ktorý vyhlásil: „Poslušne splníme všetko, čo povedal Hospodin.“ ⁸Nato Mojžiš vzal krv, pokropil ňou ľud a povedal: „Toto je krv zmluvy, ktorú s vami uzavrel Hospodin podľa všetkých týchto slov.“ (2Moj 24,4–8)

Prečítaj si text 2Moj 24,1–8. Akú úlohu zohráva v tomto príbehu čítanie Božieho slova a pokropenie ľudu krvou pri potvrdení zmluvy medzi Bohom a Jeho ľudom?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Živý Boh Biblie je Bohom vzťahov. Hospodin kladie dôraz na človeka, nie na veci, plány či rôzne agendy. Boh teda venuje veľkú pozornosť ľuďom a prvoradým cieľom Jeho aktivít je budovanie osobného vzťahu s ľuďmi. Ved' napokon, Boh, ktorý „je láska“, musí byť Bohom, ktorému na vzťahoch záleží, pretože láska bez vzťahov neexistuje.

Ježiš povedal: „A ja, keď budem vyzdvihnutý zo zeme, všetkých pritiahnem k sebe.“ (Ján 12,32) Bohu ide nielen o naše etické správanie, správnu vierouku alebo súbor správnych činov, ale predovšetkým o osobný, dôverný vzťah s nami. Obe stvoriteľské inštitúcie (1. Mojžišova 1–2) súvisia so vzťahmi: prvá vypovedá o vertikálnom vzťahu s Bohom (sobota) a druhá o horizontálnom vzťahu medzi ľuďmi (manželstvo).

Ratifikácia zmluvy na Sinaji mala posilniť osobitý vzťah, ktorý Boh chcel mať so svojím ľudom. Pri obrade ľudia opakovane reagovali, že budú poslúchať Boha vo všetkom, čo od nich vyžaduje. Vyhlásili: „Budeme plniť všetko, čo Hospodin povedal.“ (Pozri 2Moj 24,3.7.). Mysleli to síce vážne, ale neuvedomovali si svoju porušenosť, krehkosť a slabosť. Ľud bol pokropený „krvou zmluvy“. Bol to odkaz na Kristove zásluhy. Len vďaka nim bol Izrael schopný riadiť sa Božími pokynmi.

Často nám robí problém prijať, že naša ľudská prirodzenosť je krehká, slabá a úplne hriešna. Máme prirodzenú tendenciu k zlu, k hriechu. Aby sme mohli konať dobro, potrebujeme pomoc zvonku. Táto pomoc prichádza iba zhora, z moci Božej milosti, z Jeho Slova a zo Svätého Ducha. Napriek tomu, že máme toto všetko na dosah, vyznávame, že zlo k nám prichádza až príliš ľahko.

Práve preto je blízky osobný vzťah s Bohom pre nás dnes dôležitý rovnako, ako bol kedysi pre ľudí na Sinaji.

- „Budeme plniť všetko, čo Hospodin povedal.“ (2Moj 24,3) Koľkokrát sme vyjadrili to isté, a napriek tomu sme zlyhali... Čo je pre nás jediným riešením?

APLIKÁCIA

STRETNUTIE S BOHOM

¹⁵Keď Mojžiš vystúpil na vrch, oblak zahalil vrch. ¹⁶Hospodinova sláva zostúpila na vrch Sinaj a šesť dní ho zakrývala oblakom. Na siedmy deň Hospodin zavolał Mojžiša zo stredu oblaku. ¹⁷Hospodinova sláva sa Izraelitom javila ako spalujúci oheň na končiari vrchu. ¹⁸Mojžiš vkročil do oblaku, vystúpil na vrch a bol tam štyridsať dní a štyridsať nocí. (2Moj 24,15–18)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Moj 24,9–18. Ako vyzeralo blízke stretnutie Izraela s Hospodinom?

Po rozhodnom obnovení zmluvy s Bohom Mojžiš opäť vystúpil na Sinaj. Na začiatku svojej cesty Mojžiš nebol sám. Sprevádzalo ho sedemdesiat tri izraelských vodcov. Pre vodcov to bol vrcholný zážitok. Text dvakrát podčiarkuje úžasnú realitu Božieho zjavenia (teofánia). Vodcovia Izraela spečatili zmluvu s Bohom aj tým, že spoločne stolovali. Bola to hostina a Boh Izraela bol ich hosťiteľom. Boh týmto vodcom prejavil mimoriadnu priazeň a vážnosť.

Na Blízkom východe v staroveku bolo (a sčasti je aj dnes) spoločné stolovanie mimoriadne dôležité. Išlo o veľký zážitok spojený s prejavom cti a vážnosti. Bolo vyjadrením odpustenia a pomáhalo vytvoriť priateľské puto. Spoločné stolovanie malo aj presah do budúcnosti. Bolo zaslúbením vzájomnosti a spoločenstva aj v čase krízy a problémov. Bez slov si takto sľúbili, že ak sa jednej strane niečo stane, druhá bude povinná prísť pomôcť. Pozvanie na jedlo bolo špeciálnou výsadou, ktorá sa nevzťahovala na každého.

Naopak, odmietnutie pozvania sa pokladalo za jednu z najvyšších foriem urážky. Tento pohľad nám pomáha pochopiť príbehy v Novej zmluve, keď bol Ježiš Kristus vystavený odmietavej kritike za to, že jedol s hriešnikmi (Luk 5,30). Keď veriaci slávia Večeru Pánovu, vytvárajú si úzke puto s ostatnými veriacimi, ktorí sú rovnakými hriešnikmi. Počas Večere Pánovej slávime odpustenie a spasenie, ktoré máme v Ježišovi (pozri Mat 26,26–30; Mar 14,22–25; 1Kor 11,23–29).

Je tragické, že niektorí z tých, čo boli s Mojžišom na vrchu, upadli neskôr do hriechu a prišli o život (pozri 3Moj 10,1.2.9). Hoci prežili hlbokú skúsenosť s Bohom, táto skúsenosť ich nezmenila, ani nespôsobilá ich obrátenie. Prežitá skúsenosť mala týmto mužom pomôcť, aby sa nedopustili takého tragického a poľutovaniahodného konania. Ich zlyhanie je silným svedectvom o tom, že „vlastníctvo“ pravdy a posvätných výsad automaticky neznamená obrátenie.

APLIKÁCIA

- **Uvažuj o zlyhaní týchto mužov, ktorým sa dostalo takej prednosti. Išlo dokonca o Áronových synov! V čom môže ich skúsenosť slúžiť ako varovanie pre nás, keď sme ako adventisti prijali také úžasné svetlo a prednosti.**

SILA K POSLUŠNOSTI

³Ked' sa Mojžiš vrátil, vyrozprával ľudu všetky Hospodinove slová a všetky právne ustanovenia. Všetok ľud jednohlasne odpovedal: „Budeme plniť všetko, čo Hospodin povedal.“ (2Moj 24,3)

²⁶Dám vám nové srdce a nového ducha do vášho vnútra; odstránim kamenné srdce z vášho tela a dám vám srdce z mäsa. ²⁷Dám svojho ducha do vášho vnútra a spôsobím, aby ste chodili podľa mojich ustanovení, zachovávali a plnili moje nariadenia. ²⁸Žiť budete v krajine, ktorú som dal vašim otcom, budete mojím ľuďom a ja budem vašim Bohom. (Ezech 36,26–28)

Ako do nášho života prichádza poslušnosť? (Pozri úvodný text Ezech 36,26–28.)

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Izraeliti pri troch príležitostiach horlivo vyhlásili, že budú poslúchať Boha (2Moj 19,8; 2Moj 24,3.7). Poslušnosť je dôležitá, aj keď Biblia učí, že my ľudia sme slabí, skazení, krehkí a hriešni. Táto smutná pravda sa zjavila nielen v dejinách starovekého Izraela, ale aj v dejinách celého Jeho ľudu.

Ako teda môžeme verne nasledovať Boha?

Dobrou správou je, že Boh nám dáva silu konať podľa toho, čo nám prikazuje. Potrebná (po)moc nie je v nás, prichádza zvonka a umožňuje nám robiť to, čo Boh vyžaduje. Je to Jeho dielo. V jadre svojho teologického zhrnutia to prorok Ezechiel vyjadruje veľmi jasne (Ezech 36,26.27). Iba Boh môže vykonať transplantáciu srdca a robí to tak, že odstráni naše „srdce z kameňa“ a nahradí ho citlivým „srdcom z mäsa“. Ako Jozua pripomenul svojim poslucháčom: „Nemôžete slúžiť Hospodinovi, lebo on je svätý Boh, žiarlivý Boh, ktorý vám neodpustí priestupky a hriechy.“ (Joz 24,19)

Na nás záleží, či sa rozhodneme nasledovať Boha. Musíme urobiť rozhodnutie, a potom deň za dňom, hodinu za hodinou sa Mu odovzdávať. Sami v sebe totiž nemáme silu uskutočňovať svoje vedomé rozhodnutie slúžiť Mu. Keď však odovzdáme svoju slabosť Bohu, On nám dá silu. Apoštol Pavol hovorí: „Ked' som slabý, vtedy som silný.“ (2Kor 12,10)

Všimnime si božské „Ja“ v Ezech 36,24–30: Boh nás zhromažďuje, očisťuje, odstraňuje kamenné srdce, dáva nám mäsité srdce, uschopňuje a podnecuje nás, aby sme starostlivo dodržiavali Jeho zákon. Čo robí On, budeme robiť aj my. Stotožňuje sa s nami, a ak s Ním budeme mať úzke spoločenstvo, Jeho skutky sa stanú našimi skutkami. Jeho konanie sa stane naším konaním. Jednota medzi Bohom a nami bude mocná, živá a intenzívna.

V úvodnom texte sa opäť kladie dôraz na Božie konanie: *Ja* dám... *svojho ducha*... *ja* spôsobím... podľa *mojich* ustanovení... *moje* nariadenia. (Ezech 36,27) Boh prikazuje ľuďom poslúchať a potom dáva silu poslúchať. Boh vždy dáva svojmu ľudu moc konať to, čo od neho vyžaduje. Poslušnosť je Boží dar (nie náš výkon alebo úspech). Je to rovnaké ako s ospravedlnením a spasením, čo sú tiež Jeho dary (Fil 2,13).

- Ak nám bola sľúbená moc poslúchať, prečo je pre nás také ľahké upadnúť do hriechu?

APLIKÁCIA

UPROSTRED SVOJHO ĽUDU

⁸Nech mi urobia svätostánok, aby som mohol bývať medzi vami. ⁹Všetko urobte presne podľa toho, čo ti ukazujem ako vzor príbytku a celého jeho zariadenia. (2Moj 25,8,9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boh využíval na vyučovanie svojho ľudu rôzne prostriedky. Jedným z najdôležitejších bola svätyňa. Všetky služby spojené so svätyňou poukazovali na Ježiša. Išlo o podobenstvá na plán spasenia, ktorý mal vyvrcholiť prostredníctvom Ježiša o mnoho storočí neskôr.

Prečítaj si text 2Moj 25,1–9. Aké kľúčové, praktické a teologické pravdy nachádzame v týchto veršoch?

Boh zázračným spôsobom vyviedol Izraelitov z Egypta a v tejto skúsenosti im stál nablízku. Teraz Mojžišovi prikazuje, aby Mu Izraeliti postavili svätyňu. Dôvodom je, aby mohol *bývať medzi nimi* (2Moj 25,8). Boh im chcel hmatateľne ukázať, že je skutočne s nimi. Napriek tomu, že sa mnohokrát previnili, neopustil ich a „znova ich prijal na milosť“ (PP 343; NÚD 162). Teraz dostali príkaz od Boha a začal sa proces výstavby svätyne.

Biblia nás uisťuje, že Boh nebyva v chrámoch a budovách postavených ľuďmi (Sk 7,47–50), pretože je väčší ako nebesia a nebo Ho nemôže obsiahnuť. Pavol na Areopágu v Aténach hovorí: „Boh, ktorý stvoril svet a všetko, čo je v ňom, tento Boh, keďže je Pánom neba i zeme, nebyva v chrámoch zhotovených rukami.“ (Sk 17,24) Kráľ Šalamún pripomína: „Môže vôbec Boh prebývať na zemi? Ved' samotné nebesia, ba ani najvyššie nebo ťa nemôžu obsiahnuť! Tým menej tento dom, ktorý som postavil.“ (1Kráľ 8,27) Svätyňa mala byť miestom, kde Boh prejaví ľuďom svoju prítomnosť.

Izraeliti mali priniesť dobrovoľný dar na stavbu svätyne. Mali dávať vzácne a drahé dary vrátane zlata, striebra, bronzu, akáciového dreva, rôznych druhov jemných látok, olivového oleja a korenín.

V 2Moj 25,10–27,21 sa dozvedáme veľa podrobností o svätostánku a službe s ním spojenej. Boh dal Mojžišovi plán, ktorý obsahoval konkrétne pokyny, ako postaviť a zariadiť svätostánok vrátane archy zmluvy, stola na predkladanie chlebov, svietnika, oltárov, závesov, farieb a rozmerov.

Mojžiš mal postaviť svätostánok podľa vzoru, ktorý mu Boh ukázal (2Moj 25,9,40; 2Moj 26,30). Tento vzor bol odrazom nebeskej svätyne (Heb 8,1,2; 9,11). Pozemská svätyňa plnila kľúčovú funkciu až do Ježišovej smrti a začatia Jeho služby v nebeskej svätyni. Vtedy sa skončila služba v pozemskej svätyni, čo sa prejavilo symbolickým roztrhnutím opony pred svätyňou svätých pri Kristovej smrti (Mat 27,51; Mar 15,38).

APLIKÁCIA

- Dnes už nemáme fyzickú svätyňu ako Izraeliti, ale Boh aj dnes túži prebývať s nami – v našich životoch aj v našich srdciach (1Kor 3,16). Ako môžeš urobiť miesto pre Božiu prítomnosť vo svojom každodennom živote? Aké konkrétne zmeny alebo záväzky potrebuješ urobiť, aby tvoj život mohol zrkadliť Jeho charakter?

NAPLNENIE BOŽÍM DUCHOM

¹Hospodin povedal Mojžišovi: ²„Pozri, povolal som po mene Becaleela, Uriho syna, Chúrovho vnuka z Júdovho kmeňa. ³Naplnil som ho Božím duchom, múdrosťou, chápaivosťou a zručnosťou v každej práci... (2Moj 31,1–3)

¹²Hospodin povedal Mojžišovi: ¹³„Toto oznám Izraelitom: „Zachovávajúte moje soboty. Je to znamenie medzi mnou a vami pre všetky pokolenia, aby ste poznali, že ja, Hospodin, vás posväčujem. ¹⁴Zachovávajúte sobotu! Nech vám je svätá! Kto ju znesväťí, musí zomrieť. Každý, kto by v ten deň pracoval, nech je odstránený spomedzi svojho ľudu.“ (2Moj 31,12–14)

Boh pri príprave na služby vo svätostánku poučil Mojžiša o každom detaile. Kňazi mali mať kňazský odev, ale veľkňaz mal na sebe špeciálny *efód*, ktorý obsahoval mená synov Izraela. Nosil aj náprsník, ktorý obsahoval *urím* a *tummím* a mal byť na jeho srdci (2. Mojžišova 28). Všetci kňazi mali byť vysvätení (2. Mojžišova 29). Medzi ďalšie predmety, ktoré sa mali starostlivo pripraviť pre službu vo svätyni, patrili kadidlový oltár, umývadlo na umývanie, olej na pomazanie a kadidlo (2. Mojžišova 30).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 2Moj 31,1–18. Akú osobitnú pomoc Boh poskytol, aby všetky detaily svätostánku a súvisiace služby boli pripravené a postavené podľa Jeho predstáv?

Prvýkrát sa v Písme dozvedáme, že Hospodin naplnil človeka Božím duchom. Čo to znamená? Becaleel dostal poverenie umelecky spracovať jednotlivé časti svätostánku. Jeho naplnenie Božím duchom sa prejavilo tak, že dostal zručnosti, porozumenie a znalosti nevyhnutné na vykonanie dôležitého diela. Okrem toho dal Boh Oholiábovi a mnohým ďalším remeselníkom toho istého Ducha, aby sa tiež podieľali na tejto práci.

Uprostred tejto tvorivej práce je Božia sobota predstavená ako znamenie medzi Bohom a Jeho ľuďom. Sobota bola svedectvom o tom, že ich Hospodin robí svätými. Znamená to, že dodržiavanie štvrtého prikázania je spojené s posvätením. Ezechiel neskôr zaznamenal Hospodinove slová: „Dal som im aj svoje soboty, aby boli znamením medzi mnou a nimi, aby poznali, že ja, Hospodin, ich posväčujem.“ (Ezech 20,12)

Sobota je pripomienkou, že Hospodin nie je len náš Stvoriteľ (1Moj 2,2.3), Vykupiteľ a Boh (5Moj 5,15; Mar 2,27.28), ale že je aj Svätý. Svojou prítomnosťou ľudí posväcuje. Premieňa ich, prostredníctvom Jeho Ducha a Slova rastú, aby zjavovali milujúci, láskavý, nesebecký a odpúšťajúci charakter Boha.

Vrcholným darom, ktorý Boh dal Mojžišovi, bolo Desatoro (2Moj 31,18). Sám Boh napísal a dal ľudu dve kamenné dosky s desiatimi prikázaniami (2Moj 31,18; 5Moj 9,9–11). Tieto tabuľky mali byť umiestnené v svätyni svätých, vo vnútri archy zmluvy, ktorá bola pod zľutovnicou (2Moj 25,21).

- Výraz „zľutovnica“ („vrchnák“, Roh.: „pokrývka“) pochádza v hebrejčine zo slova, ktorého základný význam je „uzmieriť“. Prečo mala byť táto „zľutovnica“ postavená priamo nad Božím zákonom? Akú nádej by sme mali vidieť v tejto skutočnosti?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Stan stretávania“ (PP 343–353; NÚD 162–169).

Svätostánok bol osobitým miestom, kde sa uskutočňovalo zmierenie za vyznané hriechy Božieho ľudu. Práve prostredníctvom svätyňovej služby sa Izraeliti učili o pláne spasenia. Dozvedali sa aj o niektorých jeho detailoch, medzi ktoré patrili otázky súvisiace s ospravedlnením, posvätením a súdom. Každá zvieracia obeť poukazovala na Ježišovu smrť, na odpustenie hriechov a napokon aj na vymazanie hriechov. A samozrejme, okrem obetí bol neoddeliteľnou súčasťou svätyne aj Boží zákon ako norma spravodlivosti.

„Nad zľutovnicou sa zjavovala Hospodinova sláva, prejav Božej prítomnosti. Hlas, ktorý vychádzal z oblaku, občas oznamoval veľknázovi Božie posolstvo. Boží zákon uložený v truhle zmluvy bol ústavou spravodlivosti a práva a odsudzoval hriešnika na smrť. Nad zákonom však bola zľutovnica. Vďaka zmiereniu bolo hriešnikovi, ktorý sa úprimne kajal, darované odpustenie. *Milosť a vernosť sa stretnú, spravodlivosť a pokoj sa polúbia.* (Ž 85,11)“ (PP 349; NÚD 164)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Kedy ste si naposledy povedali, že *urobíte všetko, čo vám Hospodin prikazuje*? Ako sa vám v tomto rozhodnutí darí?
2. Na konci Mojžišovho štyridsaťdňového pobytu u Hospodina na vrchu Sinaj Boh zdôraznil, že Izraeliti musia zachovávať Jeho sobotu. Sobota mala byť znamením medzi Bohom a nimi, že je to Hospodin, kto ich posväť. Akú úlohu zohráva svätosť a posvätenie pri zachovávaní soboty?
3. Hospodin chcel, aby Izraeliti zhotovili svätyňu, aby mohol „prebývať medzi nimi“. Toto miesto malo byť centrom spásy pre Izrael. Práve tu – vo svätyni, kde Boh prebýval uprostred svojho ľudu – sa prostredníctvom predobrazov a náznakov uskutočňoval plán spasenia. Čo sa z týchto obrazov môžeme naučiť o tom, že v otázke spasenia sme úplne závislí od Boha?
4. Ako rozumiete tomu, že prostredníctvom krvi sa prenášali všetky hriechy ľudu do svätyne, Božieho domu? Ako táto úžasná pravda zjavuje – hoci len v náznakoch – to, čo pre nás Ježiš urobil na kríži a čo pre nás teraz robí v nebeskej svätyni?